

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านคงบกหนองตาเต็น อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2552 จำนวน 14 คน กรอบเนื้อหา ในการวิจัยใช้เนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สาระ การฟัง การดู และการพูด และสาระการเขียน ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 สถานที่วิจัย คือโรงเรียนบ้านคงบกหนองตาเต็น ตำบลการแก่น อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 การวิจัยครั้งนี้ยึดวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นหลัก ซึ่งประกอบด้วย

1. ระดับความต้องการในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้
2. การพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยใช้การจัดการความรู้
3. กระบวนการในการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของท้องถิ่น

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับความต้องการในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้

พบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ทั้ง 3 กลุ่ม อันประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มที่ 2 ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านคงบกหนองตาเต็น และกลุ่มที่ 3 ผู้ปกครองนักเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความต้องการให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยใช้การจัดการความรู้ ต้องการให้นำเรื่องยึด 12 มาเป็นสาระในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และต้องการให้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับนักเรียน

2. การพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยใช้การจัดการความรู้ มีการใช้เครื่องมือการจัดการความรู้ จำนวน 5 เครื่องมือตามลำดับอันประกอบด้วย

- 2.1 การถอดความรู้ฝังลึกโดยใช้เทคนิคสนทรียสนทนา
- 2.2 การสกัดขุมความรู้
- 2.3 การสังเคราะห์แก่นความรู้
- 2.4 การทบทวนหลังการปฏิบัติกิจกรรม
- 2.5 การถอดบทเรียน

พบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ สามารถจำแนก แยกแยะ สังเคราะห์และสรุปในประเด็นที่เกี่ยวกับความเป็นมา ความหมาย ความสำคัญ ประโยชน์ ของแต่ละฮีด แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุมีผล และรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น นักเรียนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มใจและเต็มความสามารถ นักเรียนสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ รวมถึงการนำแนวคิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องฮีด 12 ไปปรับใช้ให้สอดคล้อง เหมาะสมกับการดำรงชีวิตทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

3. กระบวนการในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้

จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้เกิดกระบวนการในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาระดับความต้องการในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้

ขั้นที่ 2 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้

ขั้นที่ 3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้

ขั้นที่ 4 ประเมินผลกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้

พบว่า ทุกฝ่ายต่างสนทนาพูดคุย แสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย และเห็นพ้องกันว่า กระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้ในครั้งนี้ สามารถพัฒนาการคิดวิเคราะห์ให้กับนักเรียนได้เป็นอย่างดี

โดยเฉพาะในขั้นตอนการสังเคราะห์แก่นความรู้ และการทบทวนหลังการปฏิบัติกิจกรรม นักเรียนได้ร่วมกันวิเคราะห์ถึงข้อดี การปรับปรุงแก้ไขข้อถ้อยของแต่ละสัปดาห์ เพื่อที่จะนำไป ประพฤติปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและต่อสังคมโดยรวมต่อไป รวมทั้งการนำภูมิ ปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการระดมทรัพยากรบุคคล ให้เกียรติ และเห็นคุณค่าของปราชญ์ ผู้รู้ ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์ที่สั่งสมมาในอดีต ถ่ายทอดสู่คนรุ่นใหม่เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือหรือแนวทางในการดำเนินชีวิต เป็นการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้กลายเป็นชุมชนและสังคมแห่งการเรียนรู้ ตรงตามบริบทของชุมชนและวัฒนธรรมประเพณีที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัย มีประเด็นที่น่าสนใจที่นำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสำรวจความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ทั้ง 3 กลุ่ม อันประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มที่ 2 ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านดงบากหนองตาเต็น และกลุ่มที่ 3 ผู้ปกครองนักเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความต้องการให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยใช้การจัดการความรู้ โดยให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับนักเรียน ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องฮิด 12 เนื่องจากเห็นว่า การเรียนรู้เรื่อง ฮิด 12 เป็นการสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นสามารถนำมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์กับการดำเนินชีวิตทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งมีจุดมุ่งหมายต้องการให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย โดยเป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

2. จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยใช้การจัดการความรู้ เมื่อใช้เครื่องมืออันประกอบด้วย การถอดความรู้ฝังลึกโดยใช้เทคนิค สนวนทฤษฎีสนทนา การสกัดขุมความรู้ การสังเคราะห์แก่นความรู้ การทบทวนหลังการปฏิบัติกิจกรรม การถอดบทเรียน และดำเนินการจัดกิจกรรมตามขั้นตอนการใช้เครื่องมือแล้ว ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและได้องค์ความรู้เรื่องฮิด 12 สามารถจำแนก แยกแยะ สังเคราะห์และสรุปในประเด็นที่เกี่ยวกับความเป็นมา ความหมาย ความสำคัญ ประโยชน์

ของแต่ละสปีด รวมถึงการนำแนวคิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสปีด 12 ไปปรับใช้ให้ สอดคล้อง เหมาะสมกับการดำรงชีวิตทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) มาตรา 24 ที่ กล่าวว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้โดยการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญ สถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา รวมทั้งสมรรถนะ สำคัญของผู้เรียน ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งให้ ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ คือความสามารถในการคิด ซึ่งเป็นความสามารถในการคิด วิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิด อย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิด เป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและ สังคมได้อย่างเหมาะสม

3. กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน เป็น

กระบวนการที่ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มแรก คือ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมตรวจสอบ โดยสามารถยืดหยุ่นเวลาได้ตามความเหมาะสม ทำให้สามารถจัดการองค์ ความรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาภูมิปัญญา ต่อยอด ใช้ประโยชน์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิด ประโยชน์ได้ ซึ่งเป็นการส่งเสริม สืบทอดและรักษาไว้อย่างรู้คุณค่า สอดคล้องกับหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้าง ยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิ ปัญญาและการเรียนรู้ ที่กล่าวว่าให้มีการสืบค้น ถอดความรู้ / ภูมิปัญญาที่อยู่ในตัวคนออกเป็น ความรู้ที่ผู้อื่นสามารถเรียนรู้ สนับสนุนให้คนรุ่นใหม่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับภูมิปัญญา ท้องถิ่นจากการปฏิบัติจริงร่วมกับปราชญ์ ผู้รู้ และผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์ และมี กระบวนการที่สอดคล้องกับข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552 – 2561) ที่มุ่งเน้นส่งเสริมการสร้างสภาพแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่น สังคม เพื่อเอื้อต่อการศึกษาและ เรียนรู้ ระดมทรัพยากรบุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน และผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน / ท้องถิ่น เป็นแหล่งเรียนรู้และพัฒนาการเรียนรู้ชุมชน / ท้องถิ่น ให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ สืบไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยกระบวนการจัดการความรู้

1.1 ครูควรนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยกระบวนการจัดการความรู้ ไปประยุกต์ใช้ในสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อให้มีกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและจัดให้สอดคล้องกับสาระและความต้องการของผู้เรียน

1.2 โรงเรียนสนับสนุน ส่งเสริมให้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ เห็นคุณค่าและดำรงไว้แห่งภูมิปัญญาไทย

2. ข้อเสนอแนะต่อการวิจัยด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

2.1 ครูผู้สอนควรศึกษากระบวนการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับวัฒนธรรมและ ประเพณีท้องถิ่นเรื่องที่จะศึกษา โดยให้เหมาะสมกับระดับชั้นเรียนและเพิ่มระยะเวลาในการศึกษา เพื่อการฝึกปฏิบัติให้มากขึ้น

2.2 หน่วยงานด้านการศึกษามีการวิจัยโดยเปิดโอกาสให้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เปลี่ยนบทบาทจากผู้ให้ข้อมูลมาเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อเป็นการเพิ่มบทบาทและสร้าง สังคมแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับชุมชน เกิดเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และยกระดับเป็น สังคมแห่งการเรียนรู้ต่อไป